

Тілде, пікірде, істе бірлік. Ы.Гаспыралы

ТҮРКІ АЛӘМІ

ТҮРКІ АЛӘМІ

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ГАЗЕТИ

Газет 2000 жылдан бастап шығады

www.turkalemigazetesi.com

№11-12 (қараша-желтоқсан, 220-221) 2020 жыл

ТҮРКІ АКАДЕМИЯСЫ БЕЛГІЛІ БАҚ ӨКІЛДЕРІМЕН КЕЗДЕСУ ЖИЫНЫН ӨТКІЗДІ

11 желтоқсан күні Халықаралық Түркі академиясы өзінің 10 жылдық мерейлі белесіне орай және жылды қорытындылауға байланысты еліміздегі белгілі БАҚ өкілдерімен кездесу жиынын өткізді.

Алқалы жиынға Халықаралық Түркі академиясының президенті Дархан Қыдырәлі, «Қазинформ» халықаралық ақпарат агентінің басқарма төрағасы Асқар Омаров, «Хабар агенттігі» АҚ Басқарма төрағасы бірінші орынбасары Ринат Кертаев, «ТРТ» телеарнасының Қазақстан өкілдігінің директоры Мехмед Чалышкан, «Қазақстан» ұлттық арнасының ақпараттық-сараптамалық бағдармалар дирекциясы директоры Жалғас Сәдібекұлы, «Түркістан» газетінің бас редакторы Қуат Әуесбай, Қолданбалы этносоәси зерттеулер институты директоры Талғат Қалиев, «Қазақстан тарихы» порталының директоры Арман Сүлейменов, сонымен қатар түркі әлеміне танымал бірқатар БАҚ өкілдері, белгілі журналистер мен сарапшылар қатысты.

Келелі кеңес түрінде өткен басқосуда ұйым басшысы Дархан Қыдырәлі Түркі академиясының биыл атқарылған жұмыстары мен басылған ғылыми еңбектерді таныстырып, Академияның 10 жылда қол жеткізген жетістіктері туралы баяндады.

Сонымен қатар, Түркі академиясының жұмыстарымен кеңірек танысқан қатысушылар ұйымның алдағы жоспарлары туралы пікір алмасып, көкейіндегі сұрақтарына жауап алды.

Шара соңында бірқатар БАҚ өкілдері Түркі дүниесінің жетістіктерін насихаттауға және ақпарат саласындағы ынтымақтастық нығайтуға қосқан үлесі үшін Құрмет грамотасы және Алғыс хатпен марапатталды.

Twesco.org

Егемен еліміз 16 желтоқсанда салтанатты жағдайда Ұлттық мереке – Тәуелсіздік күнін атап өтеді.

Тарихқа көз жүгіртсек, Тәуелсіздік – 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасында алаңға шыққан жастардың ерік-жігері, ең алдымен барша қазақстандықтардың арман-мұратының салтанат құруы. Патша дәуірінде де, Кеңес Одағы кезінде де тәуелсіздікке деген ұмтылыс халықтың едәуір бөлігінде қалыптасты. Біз бірнеше жүз жыл отаршылдықтан кейін, ХХ ғасырдың аяғында қайта жаңғырған мемлекетке айналдық.

Еліміз қалай болғанда да сан ғасырлық қиын-қыстау жолдан, тар жол тайғақ кешуден өтіп, тәуелсіз елдер қауымдастығына қосылды. Отанымыз – Қазақстанымыз туралы айтарымыз да, мақтанарымыз да көп-ақ! Ендігі жеңіс те, ерлік те біздің қолда. Дербес болуға бағыт алған егемен еліміз – Қазақстанды көркейтетін, шаңырағын биіктетіп, байытатын, абыройын асырып, өз бақытының иесі болуына қол жеткізіп отыратын, білім мен білік жолын таңдаған кейінгі ұрпақтар, яғни, біз жұмыла еңбек етуіміз қажет. ХХІ ғасырда қазақтың қасіреті аз болғай, қуанышы көп болғай! Таяудағы жүз жылдық, әрідегі мың жылдықтарда қазақтың арманы мен мүддесін, елдігі мен еңбегін хақ Тағала баянды еткей!

Халықаралық «Түркі әлемі» газетінің ұжымы

TEM TOUR
TRAVEL AGENCY

IATA ACCREDITED AGENT

Әлемнің кез келген бұрышына ұшақ билеттері мен демалу мүмкіндіктері

- > Тіркелу және виза жасау
- > Үй, офис, жұмыс орындарына билет жеткізу қызметі
- > Автобус және VIP-көліктерімен тасымалдау

air astana TURKISH AIRLINES
Lufthansa BRITISH AIRWAYS KLM

Алматы қ., Желтоқсан даңғылы, 111
Тел.: +7(727) 2202222 2795900 2720864, Ұялы тел.: +7 701 555 08 36

Астана қ., Республика даңғылы 5
Тел.: +7 (7172) 439558 439559 439306
Абылай хан к., 71
Тел.: +7(727) 2793775, Ұялы тел.: +7 701 766 75 01
effcket@temtour.net astana@temtour.net

ДИАГНОСТИКА ОРТАЛЫҒЫ
ORHUN MEDICAL
ДИАГНОСТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР

Наши центры:
• ул. Казыбек би, д. 12в
• пр. Достық, д. 63
info@orhunmedical.kz
Call center: +7 727 222 10 78

"ALL IN ONE CENTER"

RADIOLOGY & CARDIOLOGY
www.orhunmedical.kz

- МРТ
- КТ
- ЦИФРОВОЙ РЕНТГЕН
- ДЕНСИТОМЕТРИЯ
- УЗИ
- ЛАБОРАТОРИЯ
- УЗКИЕ СПЕЦИАЛИСТЫ

«ӨЛКЕТАНУ» КЛУБЫ ШАҚЫРАДЫ

«Тәрбиесіз берілген білім, адамзат өмірі үшін қауіпті» деп, Әл-Фараби бабамыз айтқандай, тәрбие мен білімді ұштастыра білім беру жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінің мақсаттарының бірі болып табылады. Жыл сайын факультетте атқарылатын тәрбие жұмысы басты орынға қойылған. Тәрбие жұмысын атқаруда факультетіміздегі клубтар мен үйірмелердің алатын орны ерекше. Қазіргі уақытта факультетте жиырмадан аса клубтар мен үйірмелер жұмыс істеуде. Сондай клубтардың бірі тарихы 2009 жылдан бері келе жатқан «Өлкетану» клубы.

«Өлкетану» клубы негізгі ұстанымы шетелдік тыңдаушыларға – «Қазақстанның тарихи және мәдени орындарымен терең таныстыру және толық мағлұмат беру». Қазақстан мемлекеті туралы тарихи және мәдени орындарға, қала сыртындағы табиғаты көркем жерлерге алып бара отырып, оларды тек көрсетіп қоймай, терең тарихына үңілдіріп, жан – жақты мағлұмат беріп, Қазақ елін шетелдіктерге таныстыру, дәріптеу мақсатында құрылды. Үйірменің жұмыс істеу бағыты бойынша оқу жылының ағымында әртүрлі мәдени танымдық шараларды, мемлекеттік тілді, ел тарихымен

терең таныстыру сабақтары, кездесулер, мәдени танымдық саяхат сабақтар, тренингтер өткізіледі. «Өлкетану» клубы Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің жанынан ерікті негізде құрылған. Клуб басқа клубтармен университет әкімшілігіне ескерте отырып, өзара тиімді ғылыми және іскери қарым-қатынас жағдайында тығыз байланыста.

Клубтың жұмысы мүшелердің еріктілігі мен тең құқықтылығы, өзін-өзі басқару, заңдылық пен жариялылық негізінде жүргізіледі.

- клуб қызметіне қажетті ақпараттар жинау және клуб қызметі туралы ақпараттар тарату;
- қайырымдылық шараларды іске асыру;
- жиналыстар, лекциялар, дөңгелек үстелдер, интеллектуалдық ойындар және басқада көптеген шараларды өткізу;
- студенттерді жат қылықтардан (маскүнемдік, нашақорлық, бұзақылық т.б) сақтандыру;
- Республикамыздағы ынталы шығармашыл жастармен байланыс орнату; Клубтың мүшесі болып, оның Жарғысы

мен талаптарын мойындайтын Қазақстан Республикасының кез-келген жоғарғы оқу орындарының студенттері бола алады.

- мүшелікке қабылдау студенттің жазбаша өтініші негізінде жүзеге асырылады;
- клубтан шығу үшін төраға атына жазбаша өтініш беріледі.
- клубтан шығу туралы жазбаша өтініш берген клуб мүшесі оның құрамынан шығарылады.
- клуб мақсаттары мен міндеттеріне жету жолында барынша қолдау көрсетуге;
- клубтың жарғысын орындауға;
- жарғылық мақсаттарды насихаттауға және оған жетуге жеке қолдауын көрсетуге;
- мүшелер арасында өзара құрметті жоғары ұстауға;
- клуб атына кір келтіретін әрекеттерден аулақ болуға.

Биылғы жылы «Өлкетану» клубы өзінің жылдағы міндетінен жаңылған жоқ. Жоспарда бекітілген шаралардың біразын онлайн Zoominstaller қосымшасында өткізсе, Қазақстан

дағы тыңдаушыларды еліміздің мәдени орындарымен таныстыру басталып кетті. Жылдағыдай тыңдаушылардың саны 80-100 емес, мемлекетіміздегі адамдардың көп шоғырланбау талаптары сақталып, тек 10-15 тыңдаушылардан ғана жиналуда. 1-қазаннан бастап сабақтармен қатар «Өлкетану» клубы да өз жұмысын бастаған, қазіргі уақытқа дейін тыңдаушыларды «Медеу» мұз айдыны, М.Әуезов драма театры, Көктөбе т.б көптеген мәдени орындармен таныстырылды, алдағы уақытта да онлайн режимде бірнеше кездесулер жоспарланып отыр. «Өлкетану» клубы жыл бойы өз жұмысын тоқтатпай жүргізеді. Жылдағыдай тыңдаушылар дәстүрлі оқу формасына оралса, карантин талаптары алынып тасталса Түркістан, Отырар, Тараз, Қазығұртқа секілді Қазақстанның тарихи орындарына саяхат жасалынады. «Өлкетану» клубының мүшелерінің бір-бірімен алмасатын, үйретін білімдері, мәліметтері өте көп. Бұл клубтың мүшелері жыл бойы өздеріне танымдық білім ғана емес, сонымен қатар жаңа достар, жаңа орта табады.

Ж.Т.Ибраимова, С.А.Нусупбаева, М.Н.Ибраимова,

әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінің аға оқытушылары

ЕЛІМІЗДІҢ ТӘУЕЛСІЗДІГІ МӘНГІ ЖАСАСЫН!

Биылғы жыл еліміздің айтулы оқиғаларының бірі тәуелсіздігімізге 29 жыл толып отыр. Осы жылдардың ішінде тәуелсіздікпен бірге келген жетістіктеріміз де өте көп. Солардың ішінде біздің ең ұлы жетістігіміз 260 жыл бойы аңсап жеткен тәуелсіздігіміз. Биылғы жылы әлемді шарлаған ұлы қасірет COVID-19 әсерінен айтулы мерекемізді ат шаптырып тойлата алмасак та, Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің, Жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінде білім алып жатқан тыңдаушылармен бірге 2, 4, 7, 13, 14 топтарының кураторларының ұйымдастыруымен «Еліміздің тәуелсіздігі мәңгі жасасын» атты іс-шара Zoominstaller қосымшасында өтті.

Еліміздің ұлы мерекесін өз елімізде ғана емес, әртүрлі тарихи оқиғаларға байланысты шетел асып, қазіргі уақытта саны 5 млн асқан қандастарымыз да өз елдерінде тойлауда. Онлайн сабаққа Иран, Өзбекстан, Қытай республикаларынан кіріп отырған тыңдаушыларда мерекелік іс-шараға белсене қатысты. Мемлекеттік әнұранмен басталған шара, желтоқсан оқиғасына қатысты видеоролик, кино, патриоттық әндер, тәуелсіздік күніне арналған рухты жырлармен жалғасын тапты. Өз Атамекендерінде тұнғыш рет елдің тәуелсіздік мерекесіне онлайн болса да қатысып отырған қандастарымыз өз толқыныстарын жасыра алмады.

Келесі жылы әлемге таралған COVID-19 деген қасіреттен құтылып, Тәуелсіз еліміздің 30 жылдығын дүбірлете өткізу жазсын. Еліміз аман, жұртымыз тыныш болып, Қазақстан мәңгі жасасын!

С.А.Нусупбаева, Дауытова Ж.К., Аширбекова Қ.С., Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

Жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінің аға оқытушылары

ХАЛЫҚ АУЫЗ ӘДЕБИЕТІ ҚАЗІРГІ ТАҢДА ҚАҢШАЛЫҚТЫ МАҢЫЗДАҒА ИЕ?

«Бала ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» – деген бұл жолдар өте орынды айтылған десек қателеспейміз. Қазіргі таңда біздің ұстаздар, яғни, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ студенттердің тәрбиесіне көп көңіл бөлуде, себебі баланың болашақтағы қозғалысы, міне осыған байланысты. Баланы қалай тәрбиелеген жөн және балағы нені үйреткен абзал, міне осы тұрғыда біздің бүгінгі айтылатын әңгімеміз кеңінен өрбитін болады. Біздегі тақырып, ол «Халық ауыз әдебиеті арқылы бастауыш сынып оқушыларын патриоттық сезімге тәрбиелеу». Бұл дегеніміз бастауыш сынып оқушылардың патриоттық сезімін дамытудың басты жолы, ол осы халық ауыз әдебиеті болып табылады. Демек, ұстаз халық ауыз әдебиетіне сүйене отырып, халықтың құндылықтарды айта келе, мақал-мәтел, даналық сөздер, жаңылтпаш, жұмбақтарды байланыстыра келе, балаға дұрыс жолды көрсете алады. Бұл біздегі кейде қалып қоятын, көңілді түсіретін жағдай болып табылады.

Патриотизм-бұл қайбір ұлттың болмасын жүрегінен орын алатын дүние. Әрбір ел өзінің халқын патриоттық сезімге баулуға тырысады. Бұл басты қағида. Ал енді адамның патриоттық сезімге толы жүрегінің болуы, ол сезімнің көңілде мәңгі орналасуы бала кездегі тәрбиеден басталады десек артық айтқанымыз болмас.

Сонымен қоса, балаларға үлкен ой түсіретін тағы мақал-мәтелдердің бір тұсы ол оқуға, білімге байланысты мақал-мәтелдер. Олардың қатарына мына бір мақал-мәтелдерді жатқызуымызға болады. «Оқу – білім бұлағы, білім – өмір шырағы», «Ғылым – теңіз, білім – кеме», «Алтын алма, білім ал», «Кітап – алтын қазына», т.б.

Мінекей, тәрбиелік маңызы өте үлкен жоғарыда айтылған мақал-мәтелдер реті адамды патриоттық сезімнің күшеюіне, сонымен қатар, сол сезімге қоса, білімге, оқуға, сананы дамытуға, үлкенді сыйлап, кішіге ізет көрсетуге алып келеді. Бұның бәрі дерлік баланың ой өрісін, жүріс-тұрысын дамытады. Демек, мақал-мәтелдерге қорыта айтар болсақ, халық ауыз әдебиетінің бір түріне жататын мақал-мәтелдер жұбы бастауыш сынып балалары үшін маңызды. Себебі, сол арқылы бала патриоттық сезімнің не екенін біршама ұғынады.

Тлемисов Абылайхан, Белисарова Ф.Б.

ҰЛТТЫҚ ҚОЛӨНЕР – БАБАЛАР МҰРАСЫ

Бүгінгі таңда білім берудің негізгі мақсаты білім алушының тек қана білімін, біліктілігін, дағдысын қалыптастыруға қол жеткізу ғана емес, ұлттық тәрбие негізінде ертеңгі қоғамның белсенді азаматын қалыптастыру. Бұл дегеніміз – ата-балаларымыздан келе жатқан, ұлттық санамызда, рухымызда, болмысымызда өзіндік қолтаңба ретінде қалыптасқан ұлттық өнерімізді насихаттау. Ұлттық өнер, халқымыздың қолданбалы өнерінің ең биік жетістіктерінің бірі. Бүгінгі күнге дейін күнделікті тіршілігімізде қолданылып келген түрлі ою-өрнектер, сәндік, әшекейлік бұйымдар талай ұрпақтың ақыл-ойы мен шеберлігінің жемісі. Өнер – мектеп өмірінің алғашқы күнінен бастап-ақ баланың әлемге көзқарасын қалыптастыру құралы ретінде, әлемді біртұтас жағымды мәнімен қабылдауға, бағалауға үйретеді және бейнелі ойлауын дамытады. Сондықтан біз баланы кішкентайынан сонау балабақша кезінен бастап-ақ өнерге баули бастауымыз керек.

Эстетикалық тұрғыдан дамыған ғана адам жан-жағындағы өзін қоршаған әлемді сезіне алады. Әсемдікті көріп, оны түсінеді, қоршаған ортаға зиянын тигізбеуге тырысады. Озық технологиямыз дамыған мына заманда жастарымызды интернет шырмауынан аластату үшін, бос уақыттарын тиімді пайдалану мақсатында әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультеті жоғары оқу орнына дейінгі дайындық кафедрасында әртүрлі бағыттағы 20-дан аса клубтар мен үйірмелер жұмыс атқарады. Соның ішінде «Жас шебер» үйірмесі де бар. Үйірме мүшелері кафедралық білім алатын өзге елдерден білім сапарымен келген қандас бауырларымыз, ауған тыңдаушылары болып табылады. Нақ осы бауырларымыз өзге елде жүрсе де елімізде ұмыт бола бастаған бабалар мұрасын сақтап елімізге жеткізуде. Ал, ауған қыздары болса, бізге таныс емес

өнерлерімен таң қалдырады. Үйірменің мақсаты – бабалар мұрасын жоғалтпай, ұрпақтан ұрпаққа жалғасына кішкене де болса үлес қосу. Үйірменің құрылғанына біршама уақыт болды. Біраз жетістіктерімізде баршылық. Жас шеберлермен жасалған бұйымдар көрмелерге шығарылып, кейіннен жәрмеңкелер ұйымдастырылды. Қолдан өндірілген бұйымдар сатып алушылар тарапынан қызығушылығын туғызып, арнайы тапсырыстар қабылдап, аз ғана болса да халқымыздың тұрмыстық қажеттілігіне жарап жатыр. Былтырғы оқу жылында қолдан жасалған моншақ білезіктер, сырғалар, тоқылған әдемі бас киім, әртүрлі кішкене шұлық, кардиган сатылымға шығарылып, оқытушылар, тыңдаушылар тарапынан сатып алынды. Түскен қаражатқа өнімге қажетті материалдар алынып және шебер студенттерге жалақы ретінде үлестіріліп берілді. Бұл жердегі үйірменің мақсаты ар тыңдаушының өздері қолдан жасаған заттарын болашақта кішігірім капиталға айналдыра алатынына сенім ұялату болды.

Сонымен қорытар болсақ, Қазақстан Республикасының білім беру мен тәрбиелеу саласының түбегейлі жаңаруы жағдайымен бүгінгі ұрпақ тәрбиесінің негізіне – қазақ халқының ғасырлар бойы жинақталған, уақыт сынынан өтіп, сараланған ұлттық тәрбиесінің, ұлттық қолөнерінің бай қазынасы, мол тәжірибесі алынып отыр. Өйткені жастардың ұлттық мәдениеті мен дәстүрлердің негіздерін меңгергенде ғана жалпы адамзаттық мұраларды игеріп дүниеге дұрыс көзқарасы, озық ойлау жүйесі қалыптасатыны анық.

М.Н.Ибраимова, С.А. Нусупбаева, Ж.К.Дауытова, ЖОО-ға дейінгі білім беру факультеті ЖОО-ға дейінгі дайындық кафедрасының аға оқытушылары

ШЕТЕЛДІК АЗАМАТТАР ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІМЕН ТАНЫСУДА

Театр – көңіл көтерудің ғана орны емес, мәдени ошақ. Студенттерді, соның ішінде басқа елден келген қандастарымыз қазақ өнері, мәдениетімен жақын таныстыруда театрдың алатын ролі жоғары.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің, Жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінде білім алып жатқан шетелден келген тыңдаушылар қараша айында «Өлкетану» және С.Әшімбаев атындағы жас әдебиетшілердің «Парасат» клубының ұйымдастыруымен М.Әуезов атындағы драма театрында «Қобыланды батыр» атты қойылымы мен театр тарихынан сыр шертетін мұражайды тамашалап қайтты. Театр әлемді шарлаған Коронавирус (COVID-19) дертінен бірнеше ай жұмыс істемей, енді ғана өз көрермендерімен барлық талаптарды сақтай отырып, қайта табысты. Көрермендер міндетті түрде маскамен, бір-бірінен алыстау отырып, қойылымды тамашалай алады. Бұрынғыдай театрда құжынаған көрермендері болмаса да, қойылымдарды сағынған, билет таба алмай жүрген адамдар көз алдына жақсы есер қалдырады.

Қобыланды батырдың образы, атап айтсақ батырлығы, шыншылдығы, еліне, сүйіктісіне деген махаббаты керемет сахналанды. Мемлекетімізге енді аяқ басқан балаларға театрда сақталатын, басқа жерде кездесе бермейтін театр мәдениеті, мұражайы, қойылымы, тек театрда ғана емес күнделікті кинолардан көріп жүрген әртістеріміз Дулыға Ақмолда, Назгүл Қарабалина сияқты өнердің майын ішкен майталмандарымызды жақыннан көрудің өзі ерекше есер етті. Балалар театрдан өздеріне жаңа рухани азық алып қайтты.

С.А. Нусупбаева, Ж.Т. Ибраимова, Қ.С.Аширбекова, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

Жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінің аға оқытушылары